

ایران در دوران معاصر

دگرگونی نام پرشیا به ایران

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی

انتشار: ۱۷ تیر ۱۳۹۳ ۳۰ دقیقه مطالعه

چکیده مقاله

بوذرجمهر پرخیده : چهارم فروردین ماه ۱۳۱۳ خورشیدی (۱۹۳۵ میلادی) نام پارس یا پرشیا که به سرزمین‌مان گفته می‌شد به‌گونه‌ی رسمی به ایران دگرگون شد. پیشتر نام کشور ما در مجامع بین المللی «پرشیا» یا «پارس» خوانده می‌شد. هنوز هم در برخی از کتاب‌های پیشین بیگانه می‌توان چنین نامی را به جای ایران یافت. در زمان رضا شاه و نخست وزیری فروغی، نام کشورمان در جهان «ایران» نام گرفت . پارس دارای دو معنی و مفهوم گوناگون است: فارس یا پارس در معنی نام قوم و ایالتی در جنوب مرکزی ایران و کرانه خلیج فارس بوده‌است. اما

پارسیان دژ / ایران در دوران معاصر

بوذرجمهر پرخیده :

چهارم فروردین ماه 1313 خورشیدی (1935 میلادی) نام **پارس** یا **پرشیا** که به سرزمین مان گفته می شد به گونه ی رسمی به **ایران** دگرگون شد. پیشتر نام کشور ما در مجامع بین المللی «پرشیا» یا «پارس» خوانده می شد.

هنوز هم در برخی از کتاب های پیشین بیگانه می توان چنین نامی را به جای **ایران** یافت. در زمان رضا شاه و نخست وزیری فروغی، نام کشورمان در جهان «**ایران**» نام گرفت . پارس دارای دو معنی و مفهوم گوناگون است: فارس یا پارس در معنی نام قوم و ایالتی در جنوب مرکزی **ایران** و کرانه خلیج فارس بوده است. اما معنی پارس در کاربرد گسترده تر نام اقوام و ملت های دشت و بلندی های **ایران** و شامل مرزهای امپراتوری پارس می شود و برابر با نام **ایران** است. واژه **ایران** به فارسی باستان ariya ، به اوستایی airya و به فارسی میانه eran تلفظ می شود.

در اوستا **ایران** نام سرزمینی است که مردمی شریف، نجیب، نژاده و اصیل در آن زندگی می کنند. اوستا از جایی به نام "ایرانویج" نام می برد که مرکز اصلی ایرانی ها است. ایرانویج دگرگون شده واژه "اثرینه وئجه" است. در سانسکریت واژه «بیجه» به معنی «تخم» و «نژاد» است و از این رو خاورشناسان "اثرینه وئجه" را به معنی "سرزمین تخمه و نژاد آریایی" گرفته اند.

در وندیداد آمده: "نخستین جا و سرزمین نیکویی که من، اهورامزدا آفریدم، ایرانویج بود که از رود "ونگوهی داییتی" آبیاری می شود." در زمان ساسانیان سرزمین **ایران** به نام ایرانشهر (eran-star) و ایرانی به نام ایرانشهری

(eransatrik) معروف بودند. در شاهنامه نام ایران بیشتر از ۷۲۰ بار و ۳۵۰ بار نیز نام ایرانی و ایرانیان به کار رفته است اما در دنیای غرب و در رم و یونان باستان به جای ایران، پرسیس را به کار می‌بردند، در حالی که پارس از نظر جغرافیایی تنها یک ایالت ایران بوده است (در شاهنامه، پارس- زابلستان- خراسان- کرمان - مکران - مازندران - طبرستان - و... نام ایالت‌های ایران هستند.) و در جغرافیای قدیم به منطقه جنوب ایران گفته می‌شده که البته بسیار بزرگتر از استان کنونی فارس بوده است و سراسر کرانه‌ی خلیج فارس، هرمزگان یزد، بخشی از اصفهان و بخشی از کرمان را نیز دربر می‌گرفته است در گذشته همه‌ی کرانه‌ی خلیج فارس و دریای عمان با نام دریای فارس یا دریای پارس شناخته می‌شده است (بر اساس آنچه در کتاب‌های معجم البلدان و کتاب ابن حوقل، مقدسی، استخری و جغرافی نویسان سده میانی آمده است). ایرانی‌ها، از دوران باستان سرزمین خود را ایران و خود را ایرانی می‌نامیدند، ولی در نوشته‌ها و گفتار غربی‌ها و اروپاییان پارس و پارسی خوانده شدند.

«ایران» به چم (معنی) «سرزمین آریاییان» یا «سرزمین آزادگان» است و مدت‌ها پیش از شکست ساسانیان نیز نام این سرزمین نیز ایران، اران، یا ایرانشهر بود. گفتیم که از ۶۰۰ سال پیش از میلاد تا ۱۹۳۵ میلادی در عرصه بین‌المللی با نام «پرشیا» شناخته می‌شد، که در سال ۱۹۳۵ میلادی در شرف بنیادگذاری لیگ ملل با درخواست رسمی رضاشاه همان نام بومی کشور (ایران) در عرصه بین الملل هم مورد کاربرد قرار گرفت، چرا که نام «پرشیا» متناظر نام ایران بوده است و در زبان‌های اروپایی به شوند (دلیل) پیشینه‌ی تاریخی - فرهنگی‌اش هنوز هم روایی دارد. اما در اخبار سیاسی بیشتر از نام ایران بهره می‌برند. بیشتر نمایشگاه‌های بزرگ فرهنگی- هنری ایران که در این چندساله در اروپا برگزار شده، مانند «هفت هزار سال هنر ایران» و «امپراتوری فراموش شده» نام «پرشیا» را در عنوان خود داشته‌اند.

برگرفته از/ امرداد

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «دگرگونی نام پرشیا به ایران»، پارسیان دژ، ۱۳۹۳.

خواندن مقاله و پیوست‌های آن در وبسایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

<https://www.parsiandej.ir/articles/1526/pdf/دگرگونی-نام-پرشیا-به-ایران.pdf>

آخرین ویرایش مقاله: ۲۷ مهر ۱۳۹۹